

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy óra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

Kiadóhivatal:

Főpiacz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos petit
soronként 5 krjával
számítatnak.

A királyné szobra.

Debreczen, szeptember 16.

(K—cz.) A kegyelet nem elég-
szik meg múltó érzésekkel...
Olyan mint a költő, ki dalba önti
ki fájdalmát s nem éri be azzal,
hogy érez, hogy boldog, vagy
hogy fáj a szive... A kegyelet
szobrokban örökíti meg azokat,
kiket egyaránt szeret életükben
és elmulásukban... Az érzés
elmulik, a szív verése megszün-
nik, nemzedékről nemzedékre át-
száll ugyan a mély fájdalom, de
a világ ragyogása idővel sok,
nagyon sok könnyet felszárít...

Az emberek kegyelete éppen
azért szobrokban, ércben, vagy
kőben örökítette meg azokat, kiket
késő unokái emlékezetében akart
megtartartani... Igaz, hogy a
főnséges alakokat megőrzi a tör-
ténelem Geniusza, de az csak
írott betű marad és idővel újabb
események nyomán színükből
sokat vesztenek... Nem így a
szoborművek, melyek ihletett mű-
vész teremtő kezéből kerülnek ki...
Századokon, sőt egy évezreden át
is nyitott könyv maradnak, lap-
jaikat nem szórja szét a vihar s
emberöltőkön keresztül hirdetik
azok áldott emlékezetét, kiket
szobrokban örökít meg a szeretet-
teljes kegyelet...

Midőn keresztül nyilallott a
haza szívében az a szomorú hír,
hogy a mi jóságos Nagyasszo-
nyunk távol tőlünk örök álmra
hunyta le szeméit, gyászba borult
Pannonia... Némán, mintegy
megkövülten álltunk a fájdalom-
tól... S mikor a rettenetes vil-
lámesapás után feleszméltünk, őt
már elzárta a hideg koporsó...
... De mi látni akarjuk főnséges
alakját! Hadd legyen előttünk
vigasztalásul... Szobrot építünk,
mely örök időnkig hirdesse az ő
nevének dicsőségét... Pár nap
alatt ezeket hozott össze a kegye-
let s rövid idő múlva hozzákezd-
het az ihletett művész munkájához.

Ezen szobornak, mely Erzsé-
bet királynét fogja megörökíteni
épp oly páratlan szépségűnek kell
lenni, mint a mily páratlan jóságú
volt a mi Nagyasszonyunk. A
művész ihletét a nemzet szeretet-
éből és azon könnyekből fogja
meríteni, melyek a királyi rava-

talra hullanak... Csak akkor
lesz e szobor méltó ahhoz a dicső
királynéhoz, ki szívére ölelte a
magyar nemzetet...

Legyen ez a szobor hófehér,
oly tiszta, mint a megboldogult
főnsége volt... Imádkozzék a
művész, midőn a magas eszményt
kőbe vési, hogy segítse az Isten
munkájában... Egy főnséges
alakot kell neki megalkotni, mely-
nek minden egyes árnyalatából
kiolvasható legyen, hogy ezt a
szobrot a magyar nemzet építette a
magyar királyné emlékezetének meg-
őrzésére...

A magyar nemzet kincseiből,
halom aranyakból és fillérek-
ből fog felépülni ez a hatalmas szobor.
Épp oly kedves áldozat lesz a
megemlékezés oltárán a gazdag
kincse, mint a szegény aprópénze.
Azért adakozzunk e dicső eszme
megtetéséhez! Senki sem ér-
demli meg jobban adományainkat,
mint ez a szobor, mely örökké
hirdetni fogja a mi szelid lelkü
nemtőnknek áldásos életét... Ez
a szobor örökké zengő éneke lesz
annak a határtalan szeretetnek és
hálás érzésnek, mely a koporsó-
ban nyugvó királynét vigasztalan
szívvel siratja...

... Álljon a fehér szobor
mielőbb!... s vegye körül a hó
fehér márványt a nemzet gondozó
szeretete... S ha majd állani
fog, zárandokoljon el oda minden
magyar ember s levett kalappal
áldja a Gondviselést, ki a főnsé-
ges példáját a királynéknak ne-
künk adta... Tegye le minden
magyar szív megemlékezése virá-
gát a szobor talapzatára s legyen
napi imádsága a haza boldog-
sága, melyért a mi megboldogult
Nagyasszonyunk oly buzgón imád-
kozott...

És most jöjjetek hazám, nem-
zetem leányai és fiai! Hozzátok
ide filléreiteket! Adakozzatok e
szoborra, melyet *szentjének, édes
anyjának és királynéjának* emel a
nemzeti kegyelet, hála és szeretet...

A Debreczeni Ellenőr szerkesztősége
ezennel megnyitja a gyűjtést megboldo-
gult királyné szobrára. **A beérkezett
adományokat naponként nyilván-
osan nyugtatjuk és a befolyó
összegek kezelésére, — addig
is, még azokat rendeltetésük**

**helyére juttatjuk, egy helybeli
pénzintézetet, a csapó-utczai
Takarék- és Hitelintézet-et kér-
tük fel.**

E szent célra eddig adakoztak:

Konez Ákos 5 frtot.

Jóna Dániel 2 frtot.

Osszesen 7 frt.

— **Olaszellenes tüntetés.** Mikor a genfi
első szörnyű hír után, mely a királyné
meggyilkolását jelentette, jött egy másik,
melyben az volt, hogy a királynét egy
olasz anarkista ölte meg, Ausztriában sok
helyen véres tüntetések folytak le az
olaszok ellen. Laibachban és Triesztben
katonaság vonult ki, hogy az olaszok
biztosságát megóvja s a rendet csak nagy
nehezen sikerült helyreállítani. Trieszt
mellett Nabresinában tegnap este volt
ilyen tüntetés, amelyben két ember életét
is veszítette és sok megsebesült. Azonki-
vül a tüntetők elpusztították az olaszok
kertjeit és házeit. Sőt a poroszországi
Spandauban is véres verekedés volt a
németek és az olaszok között: a német
napszámosok fölgujtották az olaszok há-
zeit, úgy hogy az olaszok az életüket is
alig tudták megmenteni. Mindezek a tü-
ntetések Rómában igen rossz hatást tettek
s a lakosság nagyon föl van háborodva
az osztrákok ellen. Canevas külügymi-
nisztert felszólítják, hogy tiltakozzék az
osztrák kormánytól a tüntetések ellen.
A római ifjuság és a munkások tüntetést
akarnak rendezni a Rómában élő osztrá-
kok ellen s ezért az osztrák-magyar nagy-
követségi palotát is most állandóan kara-
binerik őrzik. Ami Spandauban történt, az
csak ürügy volt arra, hogy a német munká-
sok kenyéririgységüknek kifejezést adjanak.

Az olaszok ellen való tüntetéssel
egyszersmind az anarkisták ellen való
harez is megindult. A svájci kormány
sek külföldi anarkistát kitiltott s mozga-
lom indult meg, hogy törvényjavaslatot
készítsenek az anarkisták ellen. A kölni
Volkszeitung jelentése szerint a német
birodalmi kormány azt hozta javaslatba,
hogy nemzetközi intézkedéseket tegyenek
az anarkisták ellen, még pedig úgy, hogy
az anarkistákkal szemben az államok az
elszigetelő rendszert hozzák be, azaz in-
ternálják őket és bizonyos helyekről ne
bocsássák ki. Németország egy nemzetközi
konferencián szeretné ezeket megvalósi-
tani, amely konferenciát össze kellene
hívni még a békekonferencia előtt. —
Nincsen ország, amelyben a genfi borzal-
mas gyilkosság a legdöbbenőbb hatást
ne tette volna s Németország épp ezért
reméli, hogy ezen a konferencián részt
vesz minden állam. Az anarkistákban
rejlő nagy veszedelmet most látják az
államok, mikor a genfi merénylet ügyében
megindított vizsgálat sok anarkista titok-
ról rántotta le a leplet.

A világ eseményei, amelyeket a genfi
gyilkosság egy pillanat alatt háttérbe
szorított, csak lassan és nehezen haladnak
előre. Erzsébet királyné borzasztó halála
és az anarkizmus ellen való gondoskodás
leköti a kormányok figyelmét.

Az ország gyászja.

Fejedelmek a temetésén.

A királyné temetésén az európai uralkodók közül a következők jelennek meg, vagy küldenek fejedelmi képviselőt:

Vilmos német császár; Taliani nunczius, mint a pápa képviselője; Az olasz trónörökös Umberto király képviselőjében; Alexis orosz nagyherceg, Miklós császár képviselőjében; György cambridgei herceg, Viktória királynő képviselőjében; Albert szász király; Luitpold bajor régensherceg, Károly Tivadar és valamennyi bajor herceg; Vilmos Ernő szász-weimári nagyherceg; Albrecht szász-köburg-gotai herceg; Erő schauburg-lippe herceg és a német fejedelmek mind; Ferdinánd román trónörökös, Károly király képviselőjében; Sándor szerb király; A flandriai gróf, Lipót belga király képviselőjében. A hannoverai királyné, A cumberlandi hercegi pár, Faure-t, a francia köztársaság elnökét és a walesi herceget egy-egy tábornok fogja képviselni.

Erzsi főhercegnő koszorúja.

A koszorúk halmazából kiválik Bécs egyik belvárosi virágkereskedésében az unoka egyszerű koszorúja s a nagy fájdalomban is, mely szívünket elfogja, jól esik a koszorú szalagjának felírása:

„Ihrer theueren Grossmutter — von ihrer Enkelin Erzsi“

Drága nagyanyjának — unokája Erzsi . . .

Minden unokája közül a királyné talán éppen őt szerette legjobban, hiszen egyetlen fiának volt a gyermeke. S e szalag felírásából az látszik, hogy *Erzsébet* királyné *Erzsi* néven becézte néhai trónörökösünk leányát. *Jól esik*, hogy magyar néven *Erzsinek* szólította unokáját s fáj, elszomorít, hogy éppen ez a királyné, aki úgy szeretett minket, halt meg ilyen halállal.

Erzsébet napja az iskolákban.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter el fogja rendelni, hogy a jövő iskolai évtől kezdve Erzsébet napján állandó iskolai ünnep legyen, mely az elhunyt királyné emlékének legyen szentelve. A folyó iskolaévben a miniszter

ismert rendelkezése szerint az iskolai emléknap még e hónap folyamán lehetőleg az egyes községekben megtartott gyászistentiszteletek után fog megtartani.

„Erzsébet királyné alapítvány.“

A magyarok megdicsőült nagy királynéja áldott jószívéhez, könyörületes lelkéhez méltó szép emlék megalkotásának terve merült fel a hű debreczeni társadalomban; **Ösztöndíj alapítvány** gyűjtése **Erzsébet királyné nevére**, — hogy annak kamataiból vallás felekezeti különbség nélkül az ősi debreczeni főiskola szégyensorsu, szorgalmas, kiváló tanulóit segítsék. A tervet Márk Endre és dr. Bacsoni Lajos hozták felszínre s hogy az eszme tettet öltön, — többek magukkal értekezletet hívtak össze, amely tegnap este meg is tartott a kollegiumban Kiss Áron ev. ref. püspök és dr. Wolafka Nándor r. kath. v. püspök plebános elnöklése mellett. Jelen voltak gr. Degenfeld József, Lengyel Imre, Kiss Albert, Márk Endre, Dóczy Imre, dr. Popper Alajos, Sesztina Lajos, Nagy Ferenc, Varga Ferenc, Reichmann Armin, dr. Magos György, dr. Bakonyi Samu, Handtel Vilmos, Bárdos Géza, Aczél Géza, dr. Benedek János, dr. Nagy Lajos, értekezlet i jegyző, dr. Bacsoni Lajos előadó és több főiskolai tanár. Előnk eszmecsere után az értekezlet elfogadta az előadó által ismertetett tervet s felhívás szövegét, s az ügy tovább vezetésével, gyűjtésével küldöttséget bízott meg, amelynek tagja: dr. Wolafka Nándor, Kiss Albert, Márk Endre, dr. Reichmann Armin, dr. Bacsoni Lajos, dr. Bakonyi Samu, Handtel Vilmos dr. Nagy Lajos. Ez alapra a debreczeni dalegylet 200, Márk Endre 200, dr. Wolafka Nándor 100 koronával nyomban megkezdték az adakozást.

A törvényhozás részvéte.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, szeptember 15.

Megye Erzsébet királyné temetésére a magyar törvényhozás. A szörnyű gyász eset óta ma másodszer gyűlt egybe a képviselőház megint csak azért, hogy megállapítsa a formákat, — amelyekben alattvalói mély fájdalmának külső meg-

nyilatkozását elvigye Magyarország drága halottjának koporsójához. — Valamelyes élénkség csak egy csoportban van, ahol a megdicsőült királyné szobrára folyik az adakozás és a háznagyi irodában, ahol a temetésre menő képviselők jelentkeznek. Közöttük lesz a negyvennyolczas hadak vezére *Kossuth* Ferenc is.

Nemes beszélgetés, hang se hallszik, amíg meg nem szólal az elnök.

Elnök: T. Ház! A mai ülés tárgya a boldogult királyné temetésével összefüggő intézkedések és bejelentések.

Mindenekelőtt javaslatba hozom, határozza el a Ház, hogy a megdicsőült királyné ravatalára koszorút helyez el és annak elhelyezésével az elnököt és az alakítandó küldöttséget, — a melyre vonatkozólag később tesz javaslatot — megbizza.

Magára a Ház küldöttségének alakítására javaslatba hozom, hogy azt a Ház ne választás útján alakítsa meg, hanem mondja ki a Ház, hogy mindenki a képviselők közül, ki a küldöttségben részt venni óhajt, annak tagja. (Helyeslés.) Ennélfogva szükséges, hogy a küldöttség tagjai holnap délután öt óraker már a magyar minisztérium épületében Bécsben összegyűlve legyenek, a honnan megindulva a koszorú elhelyezése a Ház határozata szerint fog történni. (Helyeslés.) Elfogadja a ház? (Igen.) Elfogadtatott.

Ezenfelül a miniszterelnök ur felkért, hogy a következőket a Háznak bejelentsem:

A boldogult királyné temetése 17 é. szombaton délután négy óraker fog történni a kapuczinusok templomában. Magában a templomban a szertartáson az országgyűlés két házának elnöksége fog helyet foglalni. A törvényhozás azon tagjai, kik szintén óhajtanak a temetésen jelen lenni a templomelőtti téren, azon helyen, mely a magyar törvényhatóságok küldöttségeinek számára ki van jelölve, szintén helyet foglalhatnak.

Egyéb tárgya az ülésnek nem lévén, elnök az ülést bezárta.

A főrendiház ülése.

Egy órával a képviselőház ülése után, déli tizenkét óraker egybegyűltek a főrendek is ugyanabból a célból, mint a vá-

TÁRCZA.

Erzsébet — az asszony

Erzsébetről, a koronás királynéről ezer apróság száll most szájról szájra. Fejedelmi cselekedeteit, hazafiságát, mely a trónon még fényesebben tündöklőnek látszott, uralkodónői erényeiről, melynek áldását annyszor érezte hazánk. Clio véste fel a történelem éreztáblájára. De Erzsébetről, az asszonyról, a meleg szívű, érzelmes, gyengéd, művelt lelkű asszonyról, annak intím lelki életéről aránylag kevés jutott nyilvánosságra a királyi kastélyok zárt falai közül. Pedig ezek az apróságok még érdekesebbek, mert jellemzőbbek, mint azok a történelmi momentumok, melyeknek dátumait a történelem oly hiven feljegyezte. Eppen ezért érdekesnek tartjuk e szomorú aktuális idején feleleveníteni az alábbi apróságokat:

A királyné imakönyve s a koronázási palast.

A királyné legkedvesebb imakönyve az a magyar szövegű imádságos könyv volt, — melyet Budapest székesfőváros közönsége a koronázás emlékeül nyújtott át a felséges asszonynak. — És azóta ez az imádságos könyv volt mindenkor Erzsébet királyné kezében, ha áhitatba merülve, a vallásban keresett vigaszt a fájdalomtól annyszor sujtott elkének. Ez az imakönyv fehérbe van

kötve, felső lapján zománcozott arany, rubin, gyémánt, smaragd (piros-fehér-zöld díszítményekkel borítva, melynek közepén egy nagy „E“, fölötté magyar koronával, alatta a bajor czimer, egyik oldalán Magyarország, másikon Budapest címereivel díszlett fényesen, amely könyben leghíresebb magyar művészekből készült öt remek szentkép látható. Minden e könyvön és könyvben arra emlékeztette a fejedelményt, hogy ő magyar királyné, a magyar nemzet bálványozásig szeretett nagyszasszonya.

A királynő tudvalevőleg a legszebb kézi munkákat tudta készíteni s különösen himzései mentek művészi számba.

A miket például a sassetot-i fürdőn készített, a párisi delnök is egekig magasztalták, bár nem tudták, ki csinálta?

A koronázáskor történt, hogy észrevették, miszerint Szent István palástja erősen meg volt rongálódva. Erzsébet királyné nem akarta, hogy e szent ereklyét kegyetlen kezek érintsék, fogta tehát és sajátkezűleg megvarrta a Szent István palástján a féslekelt és „megstoppolta“ a foszlásokat és műértő szemmel megvizsgálta a korona bélést is és mindent, mindent, s csak miután ez megtörtént, indult meg királyi urával a koronázásra.

Szent István napja és a királyné.

Hogy Erzsébet királyné mindenkor együtt érzett a magyar nemzettel, hogy a

mi nagyszasszonyunk volt, tanúsítja az alábbi történet is.

A felséges asszony az 1896 ik év nyarat is Ischlben töltötte, azon a helyen, a hol először találkozott királyunkkal, a hol először érezte lelkében a szerelem boldogító varázsát. Eppen augusztus 20. volt. Itthon imára kondultak a harangok, a nagy nemzeti ünnepet, Szent István napját ünnepelte meg kegyelettel Magyarország. És ott távol tőlünk királynénk is megünnevelte e napot. A templomban e napra nagy énekes misét rendelt, melyen kísérete is ünnepi díszben jelent meg. A kórusról magyar egyházi ének dallama zendült meg s a királyné az ő gyönyörű, csengő hangján együtt énekelte az ott levő magyarokkal:

„Áld meg országunkat,
Mi magyar hazánkat,
Vezéreljed jóra
A mi királyunkat.“

Majd pedig a második éneket:

„Oh dicsőséges szent jobb kéz,
Melyet magyar óhajva néz.“

Az Ischlben tartózkodó fürdővendégek ebből a magasztos jelenetből tudták meg, hogy Magyarországnak nemzeti ünnepe van. Ettől kezdve minden évben megünneplik Ischlben Szent István napját.

A költő-birályné.

A költészet! Ez volt az ő legfőbb öröme s tán legnagyobb vigasztalója.

lasztott törvényhozók. Kivételes nagy számban jöttek el: természetesen talpig feketében mindenik. A nagy feketeségből csak a főpapok lila kapucziumi válnak ki. A fekete lepellel bevont elnöki széket Károlyi Tibor gróf elnök foglalta el és előterjesztette a temetésen való részvétel módozatait, amelyek azonosak azokkal, amelyeket Szilágyi Dezső a képviselőháznak bejelentett. A főrendek meghallgatták az elnök propositióit, szó nélkül hozzájárultak azokhoz és ezzel vége is lett ülésnek.

Felhívás

Debreczen sz. kir. város iparos és kereskedő közönségéhez!

Ő Felsége Erzsébet királyné gyászos elhunytá alkalmából felhívjuk Debreczen sz. kir. város iparos- és kereskedő közönségét, hogy királyasszonyunk temetése napján, f. évi szeptember hó 17-én, a debreczeni egyházakban tartandó gyászisteniszteleteken résztvenni s mélyen érzett részvételüknek és kegyeletüknek kifejezést adni, a mondott napon üzleteiket zárva tartani sziveskedjenek.

Debreczen, 1898. szept. 16.

Kereskedelmi és Iparkamara.

A vendéglősök, stb. ipartársulat

elnöksége bizalommal kéri fel a szaktársakat, hogy ő Felsége Erzsébet királyné gyászos elhunytá alkalmából a gyásznapján — vagyis folyó hó 17-én szombaton üzleteiket egész nap zárva tartani, s általában e nap folyamán minden zajos mulasztást meggátolui sziveskedjenek.

Debreczen, 1898. évi szeptember 5-én.

Az ipartársulat elnöksége.

Az ágost. hitv. ev. templomban az egyháztanácsnak tegnap hozott határozata értelmében szombaton d. e. 11 órakor fog a gyászistentisztelet megtartatni.

Városunk küldöttsége a temetésen.

Ő felsége Erzsébet magyar királyné temetésére Simonffy Imre kir. tanácsos pglgármester vezetése alatt Vecsey Imre t. b. főjegyző és Lengyel Imre városi

bizottsági tag mennek Bécsbe. A küldöttség tagjai a péntek reggeli gyorsvonattal utaztak el.

A temetkezési egyletek kegyelete.

A közös gyászban méltóképen vesznek részt temetkezési egyleteink is. a mennyiben saját jószántukból a templo-

mokat a mély gyász jelvényeivel diszítik föl. Dankó temetkezési intézete a nagytemplomot, Gebauer a kistemplomot és az ispotályi templomot öltözteti gyászba. Ma már a diszítési munkálatokat meg is kezdték. Megérdemlik, hogy hazafias érületükért a sajtó útján is köszönetet mondjunk az intézetek derék tulajdonosainak.

Az udvari gyászjelentés.

Az udvar a következő gyászjelentést adta ki:

Legfelsőbb rendeletre: néhai

Erzsébet

Ő császári és királyi Felségeért az udvari gyász 1898. évi szeptember hó 17-étől, szombattól kezdve, hat hónapon át következő változással viselendő:

A cs. és kir. tábornokok, törzs- és főtisztek a fátyolt a gyász első időszakában, vagyis szeptember 17-étől november 16-ig bezárólag, szolgálatban és szolgálaton kívül, a bal karon és a kardbojtot — a tábornokok pedig még az arany övet is — fátyollal bevonva;

a további gyászidőben pedig csakis a fátyolt a balkaron — szolgálatban és szolgálaton kívül — viselik.

A cs. és kir. belső titkos tanácsosok, kamarások és asztalnokok az első két hónapon át vagyis szeptember hó 17-étől november hó 16-áig bezárólag, fekete barkás gyapjuszövetöltönyben, ékszer és színes kövek nélkül, fekete posztóval bevont karddal, fátyollal a fővegen és fekete keztyűben, (a kamarási és asztalnoki diszjelek fátyolburkolat nélkül viselendők);

a következő két hónapon át pedig, vagyis november hó 17-étől 1899. évi január hó 16-áig, fekete sima gyapjuszövetöltönyben, aczél- vagy befuttatott karddal és fehér keztyűben;

az utolsó két hónapon át pedig, vagyis január hó 17-étől márczius hó 16-áig bezárólag, a legutóbb említett öltönyben, ékszer és színes kövek nélkül, színes vagy aranyozott karddal jelennek meg.

A fenséges asszonyok, valamint a hölgyek, a két első hónapon át, azaz szeptember hó 17-étől kezdve november hó 16-áig bezárólag, fekete gyapjuszövetben, fekete fejdíszszel, vagy fekete erépe kalappal, fekete ékszerrel, fekete keztyűben és fekete legyezővel; a következő két hónapon át pedig, azaz november 17-étől 1899-iki január 16-áig bezárólag, fekete selyemben, fekete csipkés fejdíszszel, fekete ékszerrel, fekete keztyűben és fekete legyezővel, az utolsó két hónapon át pedig, azaz január 17-étől 1899-iki márczius 16-áig bezárólag, fekete selyemben, fehér csipkés fejdíszszel és diszitményvel, valódi ékszerrel, vagy szürke esetleg fehér ruhában, fekete csipkével és fekete ékszerrel vagy gyönggyel, jelennek meg.

Mennyire szerette a költőket! És Heinét! A nagy német poéta művei sohasem hiányoztak asztaláról. De ő maga is irt nem egy csinos költeményt, a melyek erős poétai vénára vallanak.

Mikor a királyné 1859-ben Lacromaszigetén időzött, írta a következő kedves kis költeményt:

Szigetkém hullámsíkon áll,
Ott rajg az Adria körötte,
Egy bájos kis ideál,
A mint a szerelem álma szötte.

Oh szép sziget, csöndes magány,
Megtört szíveknek pihenője,
Hol öröm s béke volt tanyám,
Lelkem sajog, hogy válok tőle.

Az erdő zeng, s a tenger im
Csodás melódiákat hallat.
Lenn, Dél arany vidékein
Kél lágyan balzsamos fuvallat.

Lainzban pedig, Ischl mellett, a Mária-szobron a következő verset olvashatni, melynek szerzője szintén Erzsébet királyné:

Terjessz ki áldó karodat,
— Halld az erdő szavát —
Terjessz e völgyi lak felé,
Mely bizva néz reád:

Oh áld meg ezt a kis zugolyt,
S mig dülnek künn a vészek,

A te kegyelmed rá mosolyg,
S boldog, nyugodt a fészek.

A „korfui polgárnő“ végrendelete.

Ismeretes dolog, hogy Erzsébet királyné mennyire szerette Korfu-szigetét, a melynek kellemes éghajlata és gyönyörű fekvése arra indította a felséges asszonyt, hogy pompás kastélyt építhessen egy nagy, árnyas park közepén. A kastély Achilleion-nak keresztelte, a mely név az ó-görög költészet ragyogó emlékét idézi fel. A királyné éveken át több hónapot töltött ezen kies helyen, amelynek balzsamos levegőjében feltétlenül nyugalmat élvezett. Ezért mindég hálással gondolt Korfu-szigetére és ennek meghatározó bizonyítékát is adta.

1898. évben az athéni lapok megírták, hogy Erzsébet királyné pótvégrendeletet függesztett régibb keletű végrendeletéhez. Ebben a pótvégrendeletben a felséges asszony temetkezési helyére és a temetés módjára vonatkozólag a következőleg intézkedett:

— Azt óhajtom, hogy Korfu szigeten temessenek el, egészen közel a tengerparthoz, oly módon, hogy a hullámok folytonosan mossák a síromat!

— Azután azt az óhajtasát fejezte ki a nagyasszony, hogy temetése a lehető legegyszerűbb legyen.

— Semmi pompa! — ezt írta, — sem bármiféle fényes végtisztesség.

Erzsébet királynénak ezt a kívánságát a görögök egészen természetesnek és összhangban állónak találták azzal az egyszerű életmóddal, a melyet a „felséges korfui polgárnő“ így hívták őt Görögországban, — folytatott.

Szegény, jóságos, angyali lelkű asszony! hogy azt a szívet képes volt egy vadállat törével döfni át!...

Nem merünk fellázadni a végzet ellen, de szívünkben nem nemül el a sejtélem, hogy idehaza, még se érte volna utol ez a rettenetes végzet. Hiszen jó öreg királyunk mindig egyedül jár idehaza, még se érte soha semmi baj.

Köztudomásu, hogy Sándor szerb királynak is midőn Gödöllőre jött, feltűnt hogy egy katonát sem látott. Meg is kérdezte királyunktól, hogy biztonságban érzi-e magát minden őrség nélkül? Ő felsége az éljenző embertömegrre mutatott s mosolyogva válaszolá:

— Ezeknek az embereknek szeretete biztosabb őrség egy egész hadseregnél!

A király mondta, de mindnyájan is tudjuk, hogy így van. Oh, miért is nem bízták a Felséges asszonyt a hü magyar nép szeretetére?...

Az utazó koporsó.

Tegnap este 10 órakor érkezett meg Bécsbe a vonat, — mely megboldogult királynénkat hozta. Amerre hozták, mindenütt gyász volt a szivekben. A szomorú utról a következő értesítéseket vettük:

Genf, szeptember 16.

Verőfényes őszi nap ragyogja be a várost, a melynek egész lakossága a Beauvillage szálloda környékét ellepi és őszinte részvéttel várja a királyné holttestének elszállítását. A szolgák virágszállító kocsikra rakják a koszorukat, a melyek közül a legszebb a genfi asszonyok koszoruja, a mely gyönyörű orkidékból és pálmákból van fonva.

Pontban nyolcz órakor megjelentek a szövetségtanács és az államtanács tagjai; fehér-piros és sárga piros ruhás zászló hordozók előttük vitték a szövetség és kanton zászlaját. Kilenzédfél órakor a Pompes Funebres szolgálai lehozták a szálló halottas szobájából Erzsébet királyné koporsóját és a négylovas halottas kocsira tették. Nyomban azután megindult a gyászmenet. A koporsó után következett Erzsébet királyné udvari személyzete párosával, mindegyik sorban egy ur vezett egy hölgyet. Azután jöttek Kueffstein gróf, a berni követség személyzetével, a genfi osztrák-magyar konzul, s svájci hatóságok és idegen államok konzuljai.

A halottas kocsit fekete csillaggal kivarrt fekete posztóval volt betakarva. A koszorukat két virágszállító kocsit vitte a pályaudvarra. Az utcákat, melyeken a gyászmenet elvonult, csendőrök zárták el. A közönség számára főtartott részen legalább ötven ezer ember volt együtt. A kik ünnepi csöndben, hajadon fővel néztek a menet elvonulását. Az egész idő alatt példás rend volt.

A gyászmenet elérkezett a pályaudvarhoz. Ott belépett a virággal gazdagon diszitett gyászátorba, a mely magyar, osztrák, svájci és fekete zászlókkal van diszitve. A sátor tetején ezüst keretű fekete alapon az osztrák sas, a magyar ezimer és Erzsébet királyné nevének kezdőbetűi vannak kihimezve.

A gyászmenet megérkezése után a koporsót azonnal levették a halottas kocsiról s a gyászátorba vitték, a hol a kíséret koszoruit rátették. A genfi főpap még egyszer beszentelte a halottat. A királyné kíséretének tagjai és Kueffstein gróf elbucsztak a szövetségtanács és a kanton-tanács tagjaitól és erre a vonat pontban kilenc órakor elhagyta a pályaudvart.

Megható pillanat volt, mikor a koporsó, mely a halottas kocsiban egész szabadon állt, a peront megtöltő vendégek előtt lassan, szinte ünnepiesen elhaladt. Csak az asszonyok zokogása szakította meg az ünnepi esendét.

Néhány percz múlva eltűnt a vonat és Erzsébet királyné elhagyta a boldogtalan helyet, a hol meggyilkolták és elindult gyászoló hazája felé.

Insbruck, szept. 15. 7 óra 35.

Az udvari gyászvonat ép most indult el az insbrucki állomásról. A pályaudvaron megjelentek a városi hatóságok képviselői, az egyetem rektora és dékánja. A hivatalnoki kar, a középiskolai tanárok és tanítók, a tábornoki kar a tisztikarral, a hölgy-alapítvány valamennyi tagja, a Verős-kereszt-egylet és óriási közönség.

Midőn a vonatot messziről megpillantották, egyszerre megkondultak a harangok, melyek hangja, valamint gyászfátyollal körülvett égő lámpák és a lengő gyászlobogók rendkívül komor benyomást tettek. A vonat hét óra huszonkét perczkor rohogott be a pályaudvarra, melyen tíz perczig állott. A vonatról leszállt Kueffstein gróf és Bellegarde gróf, mialatt

a kivonult diszszázad tisztelgett és átvitték a város nevében nyújtott remek koszorut, melynek elkészítésén öt ember tíz órán át dolgozott és melynek felirása: A felejthetetlen császárnénak — Innsbruck lakossága. Koszorut nyújtott át még a Vöröskereszt-egylet, a hölgyalapítvány, az egyetem stb. Az udvari méltóságok néhány szót váltottak a tábornokokkal, kiemelvén ama rendkívül megható részvétet, mely a legkisebb falvak lakói részéről is utközben megnyilatkozott. A nép mindenütt térdepelve imádkozott a vonat elhaladásakor a vágányok mentén és mindenütt megkondult a templom harangja. Midőn az urak ismét fölszálltak, a hölgyek zokogva térdreborultak és hangosan imádkoztak. Aztán tovább indult a vonat, melynek hetedik, nyitott ablaku kocsijában óriási koszoruhalmaz alatt az elhunyt királyné fekszik.

A Hallig vezető, tíz kilométernyi uton a nép a vágányok mentén kétoldalt beláthatatlan tömegben térdepelt és a vonat elrobogásakor kalapot levéve, sirva imádkozott a felséges asszonyért. Hajnali három órakor, midőn a vonat tiroli földre ért, mindenütt talpon volt a nép és sűrű tömegben lepte el a vágányokat, melyeket csendőrök segítségével kellett szabadon tartani. Innsbruckban és Hallban oly nagy számban jelent meg a közönség a pályaudvaron, hogy midőn a vonat elindulása után visszatértek, a városban a személy- és kocsiforgalom a nagy tolongás következtében hosszabb ideig szünetelni volt kénytelen.

Bécs, szeptember 16.

A kapuczinusok templomában a következők lesznek jelen a beszentelés alkalmával: a király és a külföldi uralkodók, a főhercegek, valamint a külföldi hercegek, az udvari főméltóságok, a királyi testőrkapitányok és adjutánsok, a főudvarnagynő és a két palotahölgy, a főugvarnagys és a két kamarás, azután az elhunyt királyné udvarhölgyei és felolvasónője, a főhercegnők főudvarmesternői és udvarhölgyei, a főherceg és a külföldi hercegek kísérete, az apostoli nunczius, a titkos tanácsosok, a miniszterek, a kamarások és asztalnokok, a tábornoki kar, a küldöttségek, az arcier- és magyar testőrség, a darabont testőrség, a lovas testőrség és a megdícsőült királyasszony kamarai személyzete.

Az utolsó nyugodóhely.

Bécs, szeptember 16.

A kapuczinusok sirboljában helyet csinálnak a királyné számára. Az utolsó koporsókban nyugszik Lipót főherceg és Natália főhercegnő. Ezeket egyelőre az előcsarnokból a Mária Terézia-féle fülkébe helyezték el, úgy, hogy magában ez előcsarnokban alig marad elegendő hely a közvetlen gyászkíséret számára. Végleges elhelyezésül a kolostorkert felé fekvő sirboltosztályt választották, a hol Rudolf trónörökös, Miksa mexikói császár és Károly Lajos főherceg nyugsznak. Rudolf trónörökös koporsója a királyné koporsójának jobb oldalán marad.

Őszi hervadás.

Fáradt zümmögéssel térnek meg a méhek kasaikba, de azért fokozódott munkásságot kénytelenek kifejtteni, hogy a még tátongó sejtüket megtöltsék szin mézzel, a másik csapat pedig már a megtölt sonkónak beviasszközásával foglalkozik.

A georginák legnagyobb részének feje már hervadásnak indult, mert gyenge szárát megcsipte a dér, beteg lett, nagyon beteg így hát nem bírja az édes terhet.

Az őszi rózsák különböző nemei is kezdik már elveszíteni színüket, kifáradt az

anyaföld a táplálásban, nem élnek most már csak éppen hogy tengődnek.

Az öreg kertész csak néha-néha tekint oda a burgonyát és sárgarépát szedő napszámosokhoz, mert ez az Isten verte dér sietteti, hogy kiszedje a pelargoniumot és a pázsit virágokat, különben jövő esztendőre szomorúan néz ki a méhes eleje.

Há mégysz te? — kiált oda egy a szőlő felé tartó napszámos gyereknek, — nem elég, hogy a vad darazsak pusztítják, még neked is reá vásik a fogad?

S a gyerek szögyenkezve ballag vissza a többiekhez s csak mikor odaért, jut eszébe a mentség s kiáltja oda a kertésznek.

Kertész bácsi, a tehenesek kendermagosát akartam kihessegetni a szőlő közül, mintha oda láttam volna besétálni.

A se a te dolgod! — kiált oda a kertész, aki tovább folytatja őszi munkáját, csak közbe-közbe hagyja abba a dolgot, és reá töm öblös porcellán pipájára, amelyre egy svajzi tájkép van festve, jó izüen gyujt reá a pipára, egy őszi légy folyton a nyak szirtjére száll, alig győzi elrezzentgetni, végre is nagy dühvel csap a légy után, és úgy találta kiütni a szájából a pipát, hogy az a nyakanál ketté törött.

Nem a legválogatottabban szedte össze a szavakat az öreg Venzel, hogy a légy iránti érzelmeit kifejezze, nagy mogorván vágta be a kapát a virágos ágyba, úgy hogy két három őszi rózsának is elvágta a gyökerét.

Ja! hiába ős van, a virágok halásának ideje.

Sokáig elmerengett, a pipa darabjait nézegetve a jó öreg. Ej, de sajnálom, most hozta a Méltóságos ur, hogy a nyáron oda volt, pedig hogy a lelkekre kötötte, hogy vigyázzak rá, de hát az a kutya légy.

Igy ősszel olyan szemtelenek a legyek, hogy az ember nem bír velük, már csak elteszem a darabjait, hogy megmutassam a Méltóságos urnak, nehogy azt higye hogy elajándékoztam és czammogva indul a méhes felé.

Venzel bácsi! Venzel bácsi! — hangzik a kert ajtó felül a szoba lány szava és lelkendezve szalad az öreg kertész felé, kezében egy szép virág tartóval.

Estére vendégek érkeznek a főispán urék, azt parancsolja a méltóságos asszony, hogy ebbe tegyen egy szépen nyiló kis rózsafát.

Meg lesz no! — pedig kár ilyenkor a rózsafát átültetni, mikor ugyis már csak ez az egy virágzik la, de hát azért persze hogy meg lesz, ha a méltóságos asszony parancsolja.

A szoba lány leszakított egy szép őszi rózsát és visszaindult a kastély felé dudorászva, hogy

Busan szól a kecskeméti
Öreg templom nagy harangja.

Venzel azonnal neki látott, hogy a rózsafát a szép cserépbe átültesse, alig hogy a kert ajtó becsapódott, újra hallotta annak a nyikorgását.

No most meg az inas; — dörmög magában a jó öreg, hát már egy két vendéget az egész kertet kipusztítsam.

Nem kell már a virág Venzel bácsi, — szól az inas.

Jókor, mikor már átültettem.

Sürgöny jött a főispán urtól, hogy nem jöhetnek, mert nagy baj van, meg halt a királyné!

— Kicsoda! — kérdi Venzel.

Erzsébet királyné!

A mi jóságos Anyánk, — sóhajt fel a kertész és kiejti kezéből a cserepet, az utolsó nap nyíló szép rózsafa derékon ketté tört Venczel maga elé bámulva és gépies mozdulattal emelte le kalapját és remegő hangon kezdé:

Mi atyánk Isten, ki vagy a mennyekben . . .

Fittler Jenő.

Legujabb.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

A király köszönete.

Budapest, szeptember 16. A király ismételten megköszönte *Bánffy* Dezső báró miniszterelnöknek azt a rendkívüli részvétet, mit a királyné elhunyt alkalmából Magyarország tanusít.

Anarkista huszár letartóztatása.

Zombor, szeptember 16. A zombori rendőrség a vonaton elfogta Horváth Mihály mélykúti illetőségű közhuzsárt, a ki a kecskeméti 4. d. honvédszázadnál szolgált s a fegyvergyakorlatról utazott haza, jelenlegi tartózkodási helyére, a szlavoniai Orbiczára. A vakmerő huszár a vele utazó katonák előtt anarkista elveket hangoztatott, egyre sértegette a király személyét s többek közt így kiáltott fel:

— „Kár, hogy a királynét megölték, nem őt kellett volna leszurni, hanem a királyt, mert ő az oka minden rossznak; — azt kellene doronggal leütönni!”

A rendőrség az elvetemült embert átadta a zombori kir. ügyészségnek.

Elfogott anarkisták.

Bern, szeptember 15. A svájci távirati ügynökségnek Lausanneból rendkívüli forrásból jelentik: A rendőrség két egyént tartóztatott le, aminek nagy fontosságot tulajdonítanak. A merénylet előtt való este egy Gualducci nevű embert tartóztatott le csavargás miatt. Ebben az emberben később egy anarkistát ismertek fel, aki Luccheninek néhány napon át szállást adott. Azt hiszik, hogy ő készítette a gyilkos ráspoly nyelét. A nála talált papírok nem az ő iratai. A másik fogoly Barbotti anarkista, akit azzal gyanúsítanak, hogy segédkezett Luccheninek. — Mindkettőt Genfba szállították, mint Luccheni bűntársait.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

Hivatalos órák az állami anyakönyvvezetőknél Vasárnap d. e. 10—12. Többi napokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

Harangszó.

A szeptemberi esték nagy esőndességében mindennap estéjén megkondulnak a harangok. A tornyok, amelyek más estéken némán magasodnak ki a sokkal alacsonyabb házak közül, mostanában minden este panaszosan hirdetik, siratják a hű magyarok nagy gyászát.

A harang a város szíve. Ha örömünk, vagy bánatunk van, ércnyelvével ő formálja azt hangokká, amelyek a szellő láthatatlan szárnyain bejárják az alföldi nagy rónaságot.

A lelket remegtető zugásban mintha az egész város egy nagy bánatban összeforrott lelkének összeolvadt hangjai sirnának föl a földtől az égig.

Hiába zárjuk be az ajtót, az ablakot. A főséges, tömör hangok beáradnak a falak közé. Hiába hagyjuk el a várost. A harangszó kihallatszik a messze pusztaságra, ahol nem szól most az esti furulyaszó, mivel a nép fia is átérzi a gyászt.

Szomorúságunk főséges szavu hirdetőjétől nem is akarunk elzárkózni. Sőt kitarjuk lakásunk ajtaját, ablakát; kitarjuk a szívünket és úgy hallgatjuk, bánatos elmerüléssel azokat a hangokat, amelyek felszárnyalnak a csillagos éjig, amelynek véghetetlen magasságából letekint ránk a mi szent asszonyunk.

Vidd hírül harang, hogy az eltűnt Nagyszó után nem szűnnek meg folyni könnyeink.

Vigasztalj és gyógyíts meg balzsamos hangoddal Debreczen város nagy harangja, mely annyi idő óta hirdeted érzéseinket . . .

— **A temetés napján.** Holnap, mikor Magyarország átszurt szívé, nagy királynőjét temetik, Debreczen nemcsak lélekben, hanem külsőképp is kifejezi a gyászt. A templomokban ünnepélyes istentiszteleteket tartanak. A munka szünetel a hivatalokban, üzletekben, gyárakban és boltokban. És bezárják a boltokat, még a tőzsdéket is. A temetés órájában a harangok zugnak, az utcái gázlángok lobogni fognak. A gázlángok fölé apró fekete zászlókat tesznek.

Piac sem lesz holnap, a kofák nem rakodnak ki. Az építkezési munkálatok is szünetelnek. Szóval az általános gyászfeketesége és tétlen szomorúsága borul a városra.

— **Kinevezés.** Dégenfeld József gróf főispán dr. Somogyi Zoltán helybeli orvost kórházi osztályorvossá kinevezte.

— **Megerősítés.** Tóth Sándor ideiglenesen alkalmazott utmestert a főispán állásában megerősítette.

— **Gyászének holnapra.** Lapunk egyik barátjának szíveségéből itt közöljük aonak a gyászéneknek az új szövegét, melyet a holnapi nap szomorú alkalmára *Könyves Tóth* Kálmán, e költői lelkületű predikátor átírt s a kistemplomban tartandó gyászistenitizteleten a *Munkás Dalegylet* elő fog adni:

Busan zendül gyászénekünk:

Jó királynénk halott,
Nemzetünk csillaga letűnt,
Mert árván itt hagyott.
Emléked él, emléked él,
Véres sírod zord kódén túl
Véres sírod zord kódén túl
Hervadatlan babér virul.

Megnyílik egykor a sötét

Sír néma kebele
S bus éjjeledre felmosolyog
Az élet reggele.

Nyugvó porod, nyugvó porod,
Nyugvó porod újra éled,
Nyugvó porod újra éled
S egyesül örökre véled.

— **Gyászistenitiztelet.** Erzsébet királyné lelkiüdvéért az aut. orth. izraelita templomban *folyo hó 17-én, szombaton délelőtt fél 10 órákor* tartják meg a gyászistenitizteletet és e naptól számítva 7 napon át égetni fogják a templomban a „nér neschumu“ lélekmeccsést és a templom épületen a fekete lobogó 30 napig kitűzve fog maradni.

— **Megható jelenet.** A sötét gyászban — a mely fekete szárnyával beborította az egész országot — osztozik minden magyar ember. Senki sem vonhatja ki magát az alól a keserű fájdalom alól, a melyet a királyné halála okozott. Ma a déli órákban egy szegény kopottasanöltözött asszony állt meg egy főtéri kirakat előtt, a melyben a királynénak fekete fátyollal körülvett képe volt kitéve. — A szegény asszony sokáig nézte a képet, szíve megtelt mérhetetlen szomorúsággal, *végre térdre rogyott ott a kövezeten a kép előtt és keservesen zokogni kezdett.* Ez az igaz bánat mutatja, hogy megdicsőült királyasszonyunk képe mily mélyen be volt vésődve a nép szívébe s mily végtelen szeretetet érzett a magyar nép az iránt a ki immár hideg testtel, lehunyt szemekkel nyugszik a halottas ágyon.

— **Rós-Hasónóh.** Ma este köszönt be az izraelita felekezet egyik legnagyobb ünnepe a Rós-Hasónóh, a mely két napig tart. Az izraelita hit szerint e két napon veszik számon az emberek jó és rossz eseményeit. Hagyományos szokás ilyenkor, hogy az ellenségek kibéküljenek és szeretetet fogadjanak egymás iránt. Az izr. kereskedők a két napos ünnep alatt zárva tartják boltjaikat.

— **Tanítónőképző Intézet Debreczenben.** Említettük már, hogy *Schlauch* Lőrincz nagyváradi bíboros, ki oly gyakran mutatta meg már szeretetét és áldozatkészségét debreczeni hívői iránt, — újabb közérdekű intézményt, *tanítónőképző intézetet akar felállítani Debreczenben.* Mint most teljesen illetékes és megbízható forrásból értesülünk és a tervezett róm. katolikus *tanítónőképző intézet csakugyan létesül.* *Wolafka* Nándor dr. a tárgyalásokat befejezte már a nagyváradi püspökséggel s a tanítónőképzőt még e hónapban megnyitják. A tanítónőképző intézet a Szvetits intézetben lesz s ebben az évben csak az első és a második osztályt állítják fel. Megnyitása a jövő héten, e hó 19-én lesz. A tanítónőképző intézet felállítása csak örömet kelthet városunkban, mert a tanítónőképző felállításával Debreczen kulturális intézményei emelkedtek s ilyen intézet még nem volt városunkban.

— **A főiskolai énekkar köréből.** A főiskolai énekkar kedden délután tartotta alakuló gyűlését *Mácsay* Sándor énektanár elnöke alatt. Megválasztottak: Főjegyzőnek Nagy Gyula IV. jh., választmányi tagoknak: *Tipsó* Sándor IV. jh., *Czirják* Béla III. ht., *Bujdosó* Lajos III. ht., *Szabó* Lajos III. th., *Berezky* László IV. jh.

— **Orvosi körökből.** Dr. *Kenyeres* Elek utazásából hazaérkezett gyakorlatát ismét folytatja *Széchenyi* utca 24. sz. alatt.

— **Színházlátogató közönség figyelmébe.** A közeledő színiévadra egy családi páholy (A. bérletben) elcsereleltetik egy közép-páholylyal. esetleg a családi páholyhoz társ kerestetik. Bővebb felvilágosítás kapható a reggeli és a déli órákban a szerkesztőségben.

— **Körözött rablógyilkos.** A debreczeni törvényszék országosan körözötteti *Szabó* János 42 éves napszámot, debreczeni lakost, ki két rendbeli gyilkosságért kötéláltali halálra volt ítélve, de királyi kegyelem útján halálbüntetését 20 évi súlyos börtönre változtatták, mely büntetését ki is töltötte, — legujabban pedig 4 havi fogházra van ítélve lopásért.

— **Uj tanár a főreáliskolában.** Az állami főreáliskolában tanárváltozás állott be. Domokos Jenő rendes tanár, betegsége miatt egy évi szabadságot nyert és helyét Bihari Ferencz h. tanár tölti be.

— **A nőipariskola megnyitása.** A nagyérdemű közönség szives figyelmébe ajánlja a nőipariskola igazgatósága, hogy az intézet fehérvarró osztályában különféle fehérneműek varratása, mérsékelt árakban elvállaltatik. Ertekezhetni az intézet igazgatóságánál naponkint d. e. 8—12, d. u. 2—4-ig.

— **Történelmi nevezetességű ház.** A Piac-Széchenyi utca sarkán levő Podmaniczky házat, amelyben 1849-ben a főrendiház a később vértanu halállal kimúlt br. Perényi Zsigmond elnöklése mellett, ülést tartott tulajdonosa br. Podmaniczky Géza, emlék táblával jelöltette meg. Szerdán illesztették be a kapu baloldali falába a vörös márványtáblát, amelyen ez a felírás olvasható:

A
magyar országgyűlés főrendiháza 1849-ben
e ház emeleti dísztermében tartotta
üléseit.

— **Öngyilkos aggastyán.** Lovas János h. hadházi lakos, egykor jómódban élt, de vagyonát feláldozta szenvedélyének, elvitte az itál, melynek Lovas olyan nagyon hódolt. Az utóbbi időben már betevő falatja is alig volt s e mellett folyton betegeskedett. Tegnap, megunva már a sok szenvedést, felakasztotta magát s meghalt.

— **Betöréses lopás.** Hajdu Dorogról írják: Az éjjel Papp György gazda házába ismeretlen tettesek az ablakon át behatoltak az utcára néző szobába s onnan az ágyneműt: 8 párnát, dunnát és derékaljat és egyéb elvihető tárgyakat összeszedvén, eltávoztak. Ugyanezen betörők Szakáll Antal közgyámnál is szerencsét próbáltak, itt azonban sikertelenül, mert az okozott zajra felébredt gazda reájok kiáltván, elszaladtak.

— **Öngyilkos lelkész.** Megdöbbenő szerencsétlenség hírére vesszük Péterszegről (Biharmegyéből). Varga Bálint lelkész, feleséges ember, több gyermek atyja, borzasztó módon vetett véget életének. O a remény hirdetője, a kinek hivatása a hit balzsamát csepegtetni hívői lelkébe, összesett terhes anyagi viszonyai miatt. Elment a templomba, honnan Isten igéjét hirdette máskor, felment a toronyba s levetette magát a torony tetejéről. A hír nagy szomorúságot keltett Péterszegen. A boldogult hajbu-böszörményi születésű, iskolait Debreczenben végezte. Ritka szép hangjával tünt föl s egy ízben a Nagy József féle alapítványból díjat is nyert.

— **Egy hat szobából** és mellékhelyiségekből álló, ujonnan épített házban lévő lakás az Arany János (Kádas) utcában kiadó.

Gyász a vidéken.

Hajdu-Dorogon, mint levelezőnk írja: A köz- és magánépületekre kitűzött gyászlobogók, — s az egyházak tornyai-ban busan zengő harangok zsongásai hirdették községünk minden rendű lakóinak, nagy lelki szomorúságát és fájdalmát a nemzetünk felett elvonult nagy csapás miatt.

A gyászistentisztelet e hó 19-dikén hétfőn fog az egyházi főhatóság intézkedése folytán megtartatni, mely napon az iskolás növendékek előtt a dicsőült jó királyné magasztos erényeiről, irántunk való nagy szeretetéről fog emlékezésed

tartatni, — hogy az emléke iránti kegyelet megszilárduljon s kitörölhetetlenül maradjon meg még a gyermeki szívben is.

— **H. Nánás gyásza.** Imádott királyné halála felett leirhatatlan a fájdalom. Ugy a köz- mint sok magán épületen gyászlobogók lengenek. A zene, multságok elnémultak, szomorúság ül az arcokon s egyébről nem beszélnek az emberek egymásközt, mint a kiszámíthatatlan veszteségről.

A ref. egyház harangjai mindennap este egy óra hosszáig 6—7-ig meghuzatnak. A temetés napján, szombaton pedig korán reggel 5—6-ig fognak harangjaik szólani, délután pedig 2—3-ig. Ekkor lesz a gyászistentisztelet, melyen egy a gimnázium, mint a népiskola összes növendékei részt vesznek zászlóik alatt, melyek gyászfátyollal vonatnak be. A gyermekek karjaikon gyászt fognak viselni.

Az istentiszteleten felállóra a XC. zsoltár, ezután a 221 ik dicséret 2. 3. verse, kijövére pedig a 6 ik vers fog énekeltetni. Ima előtt és után a városi dalárda énekel. A közönség gyászkeretű plakátokon lesz fölhíva az istentiszteleten való részvételre.

TÁVIRATOK.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti távirata.

A király és Vilmos császár.

Budapest, szeptember 16. A király mikor meghallotta, hogy a temetésre Vilmos császár megérkezik, így szólott: „Tudtam, hogy Vilmos császár leghivebb barátom!”

Elfogott anarchista.

Brüsszel, szeptember 16. Michiel anarchistát, mert Lucchenit éljenezte, elfogták.

A Dreyfus-ügy.

Páris, szeptember 16. A *Matin* értesülése szerint Zurlinden hadügyminiszter hétfőn bemutatta a minisztertanácsban azokat az okiratokat, amelyek alapján annak idején Dreyfust elítélték. A kabinet egyes tagjai osztottak a hadügyminiszter ama nézetében, hogy az okiratok valódiak, más miniszterek azonban tagadták ezt, de azt valamennyien elismerték, hogy ezek közül az ügyiratok közül egyet sem közöltek a védelemmel. A revízió tehát — írja *Matin* — Mercier akkori hadügyminiszternek felelősségét vonná maga után és ez az, ami a kormánynak gondot okoz.

A világbéke.

London, szeptember 16. A nemzetközi választott bíróságok életbeléptetéseért küzdő nemzetközi liga felszólítására a parlament számos tagja köszönő feliratot intézett Miklós csárhoz a békemánifesztumért. A feliratot átadták az orosz nagykövetnek, hogy juttassa el a csárhoz.

Spanyolország és Amerika.

London, szeptember 16. A *Times*-nak jelentik Philadelfiából tegnapi kelettel: A washingtoni kormány hosszas tanácskozás után elhatározta, hogy a békebizottság tagjait utasítani fogják, hogy egész Luzon szigetének és a Ladróniszigetek egyikének átengedését követeljék.

London, szeptember 16. A *Times*-nak jelentik tegnapi kelettel Manillából, hogy a fölkelők csapatai tegnap elhagyták Manilla külvárosait. 15.000 ember kivonulófélben van. A rend és fegyelem kitűnő.

SZÍNHÁZ.

Páholybérlek.

— Az új, A. B. C. rendszer szeri.nt. —

A színházi bizottság küldöttsége a régi jogosultságu és ujonnan jelentkezett páholybérleket, a lehetőség és méltányosság határain között a következőleg osztotta be:

A. jegyü előadásokra:

Földszinti páholyokban: 1. sz. Csiky Lajos, 2. sz. Rickl Géza, 3. sz. Váradi Szabó Jánosné, 4. sz. Sesztina Lajos, 5. sz. Bay Jerecz, 6. sz. Szabó Emma, 7. sz. Sány Béla, 8. sz. Széll Farkas, 9. sz. Kölcsey Sándor, 10. sz. Kacz József, 11. sz. Aron Manó, 12. özv. Kovács Lajosné, 13. sz. dr. Medve Kálmán, 14. sz. Sárváryné.

Első emeleti páholyokban: A. sz. Fried Emil, B. sz. Klein Aladár, 1. sz. Város 2. sz. Puky Gyula és Vecsey Imre, 3. sz. Comanensen Sándor, 4. sz. Szikszay Lajos, 5. sz. Kaszanyitzky Endre, 11. sz. Konecz Lajos és Kalmár Barna, 12. sz. Igyártó Sándor és Kenézy Gyula, 13. sz. Szabó Sándor, 14. sz. Konecz Ákos, 15. sz. Szabó Miklós, 16. sz. Gajgóczi Béla és id. Csanak József, 17. sz. Berger Vilmos és dr. Moskovitz Jenő.

Családi páholyokban: 6. sz. Csanak József (albérlek Kellner és Rosinger család), 7. sz. Szabó Antal, 8. sz. Boczkó Sámuel, Szikszay Albert, 9. sz. Orosz Endre, 10. sz. Konecz Elek.

B. jegyü előadásokra:

Földszinti páholyokban: 1. sz. Miskolczy Lajos, 2. sz. Simonffy Imre, 3. sz. Huzly Lujza, 4. sz. özv. Veres Lászlóné, 5. sz. özv. Steinfeld Mihályné, (albérlek Kölcsey Ákor), 6. sz. Vecsey Viktor, 7. sz. Thót Ferencz, 8. sz. dr. Losonczy Álmos, 9. sz. Szepessy Antalné, 10. sz. Jármy Ödön, 11. sz. dr. Rotschnek V. Emil, 12. sz. Tóth Sámuel, 13. sz. Varga Ferencz, 14. sz. Simonffy Emil.

Elsőemeleti páholyokban: A. sz. Becker Ádám, B. sz. dr. Kola János és özv. Berger Henrikné, 1. sz. Város, 2. sz. dr. Király Ferencz, 3. sz. Fischbein Ignác, 4. sz. özv. Farkas Lajosné, 5. sz. Géressi Kálmán, 11. Dobiecki Sándor, 12. sz. özv. Patay Istvánné, 13. sz. özv. Brummer Edéné, 14. sz. Komlóssy Arthur, 15. sz. Bosynay Károlyné, 16. sz. Ormódi Vilmos, 17. sz. Pongrácz Gézáné.

Családi páholyokban: 6. sz. Nemes Kálmán (albérlek Czégely Ferencz)- 7. sz. Paksy Imre, 8. sz. (üres), 9. sz. Lőfkovics Arthur, 10. sz. gr. Degenfeld József.

C. jegyü előadásokra:

Földszinti páholyokban: 1. sz. Karap Mór és Leszkay Ferencz, 2. sz. Simonffy Béla, 3. sz. Szikszay Gyula, 4. Aczél Géza, 5. sz. Békessy László, 6. sz. özv. Csorbáné, 7. sz. Szabó Kálmán, 8. sz. Vinnay Géza, 9. sz. Somogyi P. 10. sz. Szinay Gyula, 11. sz. Szentkirályi Tivadár, 12. sz. Ábrahám László, 13. sz. Kiss Áron püspök, 14. sz. Dalmy K. Huflész Kázmér.

Elsőemeleti páholyokban: A. sz. özv. Dézsi Lászlóné, B. sz. Kardos László, 1. sz. Város, 2. sz. Márk Endre, Lengyel Imre, 3. sz. Fazekas Sándor, 4. sz. dr. Ujfalussy József, 5. sz. Vecsey Zoltán és Rösztler Richard, 11. sz. Komlóssy Dezső, 12. sz. Szunyogh Sándor, 13. dr. Btuckner Ernő, 14. sz. Zádor Lajos, 15. sz. özv. Béressy Sámuelné, 16. sz. Szánthó Győző, 17. sz. dr. Balkányi Miklós.

Családi páholyokban: 6. sz. Biedermann József, 7. sz. Bechert Manó, 8. sz. Kernhoffer József, 9. sz. Tóby család, 10. sz. dr. Kovács Sándor.

A. C. jegyü bérletekre nem kevesebben, mint százharminczan jelentkeztek, de csak 29-nek a kívánságát teljesítette a nehéz és keserves feladattal megbízott küldöttség.

CSARNOK.

A sors.

(Regény.)

51.

— Irta: **Francisco de Renzis.** —Fordította: **Váradi Ödön.**

(Folytatás.)

Fortunato hallgatva igenlette. Forneri szemmel látható megvetéssel nézett rá s egy pillanatig hallgatott: új erőt látszott a bekövetkezendő küzdelemre gyűjteni. Hosszu művelődés által elfolytott természeté régi heveségében tört ki: a fogoly oroszán letépte bilincseit, Forneri hangja félelme lett a mint tovább beszélt:

— Egy nő . . . egy vétek, egy gyalázat, melyet most arcába dobnak, mialatt a szegény, öntől olyan gyalázatosan megcsalt leány hűtlensége miatt bánkódva meghal.

— Camilla?

— Camillát ön feláldozza s halálba hajtja, ő nem fogja a nagy fájdalmat tudni; érti ön? Ön életével fog leányom életéért kezeskedni.

Venturelli szeliden tekintett a boldogtalan atyára s csak annyit mondhatott: „Artatlan vagyok: esküszöm katonai becsületszavamra.

— Beesületére! . . . Az ön becsületére? . . . Azt hiszi, elhiteti velem, hogy egy férfiú egy nő ballépésével artatlanul állhat szemben? Talán azt akarja mondani, hogy a nyomorultak gyalázatát nem óhajtja a férfi, ki a nőt elesábita? . . . Ha a nő rossz volt, kapitány ur engedje mondanom, hogy társa gyalázatos volt! . . .

A szegény fiatal ember, előre sietett; meredt szeméit vér futotta el, keze az asztalon levő pisztolyt ragadta meg, melyet a közeli gyertya sugarai megvilágítottak. Nem tudva mit tesz, a gyalázattól, melylyel mint gondolá — atyja emlékéért ósárolták — megsértve, felvont fegyverrel, fenyegető tartással lépett előre Fortunato.

Villámgyorsan történt; csak még egy pillanat a gyilkoló fegyver Forneri melléke volt szegezve.

Camilla atyja nem mozdult. Megvető mosoly játszódtott ajkai körül s félig zárt szeméből, azután szemöldökeit daczos kihívás kifejezésével összeránczolva, lassan így szólt: „Ön megmérgezte a leány életét, csak az van még hátra, hogy az atyát megölje! . . .

Forneri büszke megvető állásban maradt, mint olyan ember, ki önfeláldozását kikerülhetetlen végzetnek tekinté, s érzi, hogy nemes lelkűen cselekszik. A homályban, melyben volt, óriási mértékben nagyobbodott magas alakja, szeméi lángoltak, ősz hajszálai felemelkedtek a szoba sötét háttéréből s még inkább emelték fenséges megjelenésének hatását.

E tekintetek alatt Fortunato minden vérét szívéhez toluoi érzé; keze remegett, ereje eltűnt s a halálhozó fegyver tompa zuhanással a földre esett. A szegény fiatal ember feje mellére süllyedt, mert úgy tűnt fel előtte, hogy ezen tetteért a haragra lobbant ég őt széttiporja s ő megadással várta Istennek jogos büntetését.

Forneri kezét az ő vállára tévé s azután hidegen így szólt hozzá: „Ön nem orgyilkos; szerencsét kívánok hozzá. — Holnap majd meglátjuk, nem nyul szívű-e Ön.

E szavak után Camilla atyja az ajtóhoz lépett. Fortunato nem is mozdult az új meggyalázataira. Megdermedtnek látszott.

XX.

Ki hitte volna, hogy e két ember, kik arra látszottak teremve, hogy egymást szeressék, ide jut? A végzet vasgyűrűje egyre összéb szorult s mostantól kezdve nem volt kerülő.

Mialatt Forneri bizonytalan lépteinek zaja a sötét lépcsőn mindinkább elhangzott, Venturelli az érintetlen, ágyára dobta magát, arcát a párnák közé rejtve, s csak pihegő lélekzetet s elfojtott zokogást lehetett hallani.

Reggel öt óra volt. A kapu hangosan becsapódott a baukár mögött, mialatt hideg szélhuzam támadt a lépcsőkön, s hatolt Fortunatonak rosszul bezárt ajtaján keresztül. Pokoli vigyorgásnak vélte, rossz angyala üdvözlétének. A gyertya, mely közel volt a kialváshoz, még egyszer fellángolt azután teljesen elsötétettedt a szoba.

Ezalatt Forneri, miután a Via Barroux-ot elhagyta, egy pillanatig gondolkodott, nem tudva melyik utat válassza. Azután gyorsan jobbra fordult, átment a Piazza Castello utcaiban s eljutott a Karló Alberto utca közepére. Ugy látszott, hogy haza akar menni, de hirtelen megállott. Egy herezegi palotának ablakai még világosak voltak, Forneri felment annak lépcsőin.

Az első emelet, előszobájában a lámpa fénye egy öreg livres szolgának kopasz fejébujára esett.

Az állomtól megkapva, egy sötét bőrrel befönt tábori székre ült, lecsüngött kezeivel s kinyújtott kezeivel egy falhoz támaszkodott óriáshoz hasonlított.

Hat vagy hét különböző szabású köpeny, melyek a fogason csüngtek, azonnal tudatták Fornerivel, hogy a klubba a késő óra daczára is nincs zárva.

S valóban, habár a termek üresek voltak egy félreeső szobában mégis több különböző koru férfi volt, kik egy zöld abroszszal takart asztal köré ültek.

E szalont sűrű ködhöz hasonló szivarfüst tölté meg. A játszók vonásai csaknem kivehetetlenek valának, árnyékoknak látszottak s nem volt más emberi rajtok, mint fekete kabátjuk s művésziesen begombolt kézeltőjük.

A virrasztás, a felindulás s kimerültség, a meredtszemek, s kétségbeesett mosolya egyiknek gunyos kacajja a másiknak ezen alakoknak, a gázlángok halvány világánál sötét, hullaszerű, undorító kifejezést adtak.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Debreczeni piac.

Szept. 13. heti vásár.

Gabonavásár.

Buza, piacra hozatott 12000 kgr. I. rendű 8.60, II r. 8.50, III r. 8.40.

Rozs, piacra hozatott 1200 kgr. I. rendű 6.30, II r. 6.20, III r. 6.00.

Kétszeres, piacra hozatott 8900 kgr. I. rendű 7.40, II. r. 7.20, III r. 7.00.

Árpa, piacra hozatott 9600 kgr. I. rendű 6.20, II r. 6.10, III r. 6.00.

Zab, piacra hozatott 7980 kgr. I. rendű. 4.90, II r. 4.70, III r. 4.50.

Tengeri, piacra hozatott 6400 kgr. ó-tengeri I. rendű 6.50, II. r. 6.40. III. r. 6.30.

Köles I. r. 4.50.

Köleskása 13.—, 12.50.

Burgonya 2.50—2.—1.80

Piaci árucikkék:

Kilonként: Árpakása 16—34 kr. aszaltszilva 36 kr., asztali dara 18—22 kr. burgonya 3 kr., borsó szépelességi 22 kr., szatmári 16 kr., bab fehér 10 kr., sárga 10 kr. disznó-zsir 76, czukor 46—48, irós-vaj 80 kr., köleskása 15 kr., lenese szatmári 26, szépelességi 30 kr., liszt Nr. O. 16 1/2 Nr. 1. 16 kr., Nr. 2. 15 kr., Nr. 3. 15 1/2

kr., Nr. 4. 14 kr., Nr. 5. 13 1/2 kr., Nr. 6. 13 kr., Nr. 7. 10 1/2 kr. olvasztott vaj — kr., só darabos 11 kr., darált 12 kr., rizskása 16—36 kr., szappan 22 kr., szalonna sós 72 kr., sótlan 66 kr., kávé —, frt — kr.

100 kilónként: Bab fehér 8—12 babsárga 8—12 burgonya 2.00, sódarabos 10.80, só darált 11.00, d. zsir 74 frt, széna I. rendű 2.—, II. r. 1.90, III. r. 1.80, szalma I. r. 50 frt. II. r. 40, szalonna sós 72—74 frt, szalonna sótlan — frt, háj 62—66 frt, juh turó —, szappan 22.— frt, aszalt szilva — frt, borsó 18—28 frt, lenese 20—40 frt. rizs 16—36 frt, pirszen 2.00, salgótarjáni 1.50, szalonkőszén 1.80, árpakása 16—30.

Állatvásár.

Ló felhajtattott 520 db., elkelt 300 db. Marha felhajtattott 730 db., elkelt 530 db.

Husárak: Marhahus 40, 46, 48, kr. Bornyuhus 56, 60 kr. Sertés 56, 58, 60 64 kr. Juhus 38—40 kr.

Tüzifa: 4 köbméter tölgyfa 12 frt bükkfa 13 frt, nyárfa 7.00 kr., fafelvágás 2.50 frt, beszállítása 1.50 kr.

Napszámárak: Havi átlag, férfi ellátással 80 kr, ellátás nélkül 1.20 kr. nő ellátással 50 kr, ellátás nélkül 80 kr. gyermek ellátással 20 kr, ellátás nélkül 35.

Literenként: Tej 10 kr., tejfel 40 kr. aszalt-szilva 12 kr., petroleum 16—20 kr. borsó 14—16 kr., lenese 14—16 kr., bab 8—10 kr., köleskása 12 kr.

Érték-tőzsde.

A debreczeni Közgazdasági Bank Részvénytársaság közlése.

1898. szeptember hó 16-án.

Államadósság:

Magyar aranyjáradék 4%	—	120.—	120.50
" vasuti beruházási köt. 4 1/2%	120.—	121.—	—
" koronajáradék 4%	—	98.35	98.85
" regále vált. köt. 4 1/2%	—	100.25	100.90
Osztrák aranyjáradék 4%	—	121.—	121.50
Egységes államkötvény 4 1/2%	101.20	101.70	—
Tisza-szegedi 4%-os nyer.-sorsj.	141.—	142.—	—

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	—	392.75	393.—
Osztrák hitelbank részvény	—	357.—	357.20
Magyar ipar- és keresk. bank. r.	100.—	100.50	—

Sorsjegyek:

Magyar jelzálogban 4%-os sorsj.	123.50	124.50
" 3%-os	103.—	104.—
Osztrák földhítel sorsjegy 3%-os	120.60	121.60
Magyar vörös keresztsorsjegy	10.75	11.25
Osztrák " " "	—	19.75
Olasz " " "	—	11.85
Bazilika sorsjegy	—	6.60
Jó-sziv " " "	—	3.80
	—	4.10

Pénz nemek:

Cs. és kir. arany	—	—	5.65	5.74
20 márkás arany	—	—	11.75	11.79
20 frankos arany	—	—	9.53	9.57
1 Sovereigns	—	—	12.01	12.05

Budapesti gabonatőzsde.

I. Készáru-üzlet.

1898. szept. 15-én.

A kész buzaüzletben ma nem volt árváltozás. Az üzlet csöndes hangulatban nyílt meg. A kínálat mérsékelt volt, a kereslet korlátolt. Eladatott 30,000 mm. amelyért teljes napi árakat fizettek.

Rozsban csekély volt az üzlet változatlan árak mellett.

Tengeri elkelt néhány kisebb tétel változatlan áron.

Zabban elkelt néhány kocsirakomány változatlan áron.

Eladatott:

Buza új. Tiszavidéki. 100 mm. 80.6 k. 9.35 forinton, 100 mm. 89 k. 9.45 forinton. 300 mm. 80 k. 9.30 forinton, sárga, 300 mm. 80.5 k. 9.60 frton, sárga, 100 mm. 80 k. 9.25 frton, mind három hónapra.

